Till

Äldrenämnden

Framtidens avfallshantering

Inom ramen för Åldersvänlig stad har Stockholm Vatten och Avfall, SVOA, ett budgetuppdrag avseende att bättre möta gruppen äldres behov (Budget 2026, sid 364). Uppdraget innebär att utreda ett möjligt initiativ för att underlätta för äldre att återvinna sitt avfall. Uppdraget är en del av stadens inriktningsmål Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning. SVOA har också i uppdrag att verka för att förebygga uppkomsten av avfall (Budget 2026, sid 363). Enligt Stockholms avfallsplan, mål 3, ska avfallshanteringen anpassas till människan. Systemen ska vara begripliga, enkla att använda och hänsyn tas till att särskilda behov kan finnas.

Ett komplext avfallssystem

Många begrepp används; avfall, sopor, återvinna, kasta, insamling …
Många fraktioner anges; hushållsavfall, matavfall, brännbart, trädgårdsavfall, förpackningar, papper, trycksaker, metall, textilier, farligt avfall, färgat och ofärgat glas, batterier, elteknik, ljuskällor, överbliven medicin … Listan kan göras längre och gränsdragningarna är inte entydiga. Till detta kommer skrymmande avfall som möbler och hushållsapparater.
Olika instanser ansvarar för insamlingen. Förpackningsindustrin ansvarar för förpackningar, apoteken tar emot överbliven medicin och kommunen ansvarar för hushållsavfall m m.
Insamlingen går till på olika sätt; hushållsnära, närsorterat, ute, inne, sopsug, varianter på sopnedkast, behållare på tomt och i gatumiljö, miljöhus, miljörum, sopstation, återvinningsstation, återvinningscentraler …

Ökat antal äldre

Antalet och andelen äldre i Stockholm ökar och antas fortsätta att göra det under de kommande 25 åren. Detta förväntas leda till att behovet av äldreomsorg ökar. Den sammanfattande slutsatsen i 2026 års boendeplan är att det kommer att råda brist på platser i vård- och omsorgsboende i såväl närtid som på längre sikt. Allt fler äldre kommer således att bo i ordinärt boende med omfattande hemtjänstinsatser.

Boendes villkor

Ändamålsenlig hantering av avfall är nödvändigt utifrån både hygieniska aspekter för de boende och vår gemensamma klimatomställning.

Varken bostäder eller bostadsområden är planerade utifrån den omfattande avfallssortering och –insamling som nu krävs. Samtidigt förväntas de boende att på korrekt sätt anpassa sig till och hantera de system som erbjuds.
Med tilltagande åldrande kan det vara svårt eller omöjligt att förstå och hantera systemen.
.

Hemtjänstens uppgift

När den boende inte kan hantera systemen, fysiskt och/eller kognitivt, kommer det med nödvändighet att bli hemtjänstens uppgift att sortera avfallet och lämna det på angivna insamlingsplatser. De kan vara utomhus eller inomhus och bakom en eller flera låsta dörrar, kräva snöskottning för att nås av både den som kastar och den som hämtar o s v.
Ju mera komplex avfallssortering- och insamling är, ju mera arbete kommer det att medföra för hemtjänsten liksom att deras arbetsuppgifter och arbetsmiljö kan komma att påverkas.

Anpassa systemet, inte individen!

Sammantaget leder detta till att vi menar

- att ansvaret måste ligga på kommunen att utforma sorterings- och insamlingssystem som fungerar för boende med varierande förutsättningar och avtagande funktionsförmåga. Det kan t ex handla om tätslutande kärl som kan förvaras länge i bostaden, att leverantörer av olika varor också måste hämta avfall som varorna alstrar o s v.
- att de åtgärder som kommunen vidtar inte innebär att anpassa individen till systemet med hjälp av information, vädjan till ansvar att motverka klimatförändringar, grannsämja m m.

Älvsjö 2026-11-17
Kommunstyrelsens pensionärsråd

<u>Referenser</u>
Avfallsplan för Stockholm 2025 – 2030, SVOA
Projektera och bygga för god avfallshantering, SVOA, juni 2026